

УДК 515.2

ГЕОМЕТРИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ СЕГМЕНТА ПЛОСКОЇ КУБІЧНОЇ КРИВОЇ В СЕРЕДОВИЩІ AUTOCAD

Коваль Г.М., к.т.н.

Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського” (Україна)

В статті запропоновано спосіб автоматизованого геометричного моделювання сегмента раціональної кубічної кривої плоского обводу першого порядку гладкості з використанням вбудованої в AUTOCAD мови AUTOLISP.

Ключові слова: сегмент плоскої раціональної кубічної кривої, плоский обвід першого порядку гладкості.

Постановка проблеми. Застосування автоматизованих способів геометричного моделювання значною мірою сприяє підвищенню точності, скороченню часу та спрощенню роботи при створенні технічних поверхонь.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Геометричному моделюванню раціональних кривих та поверхонь присвячена робота [1], частково, [2] та ін. Деякі питання конструювання та модифікації форми сегментів раціональних кривих третього порядку описані в [3, 4] та ін. У [5] запропоновано спосіб автоматизованого геометричного моделювання сегмента кубічної кривої з заданою в межах сегмента точкою перегину.

Постановка задачі. Розробити спосіб автоматизованого геометричного моделювання та модифікації сегмента кубічної кривої плоского обводу першого порядку гладкості.

Основна частина. Відомий спосіб утворення кривих третього порядку (к3п) перетином відповідних прямих пучків прямих першого та другого порядку (рис.1) дозволяє отримати к3п, які проходять через 4 точки (A, E, C та S) та дотикаються двох прямих (AB та BC) [3].

Центр пучка прямих першого порядку – точка S – є особливою точкою к3п. При фіксованих точках A, E, C та B форма к3п повністю визначається положенням точки S . Деякі обмеження на модифікацію форми к3п зв'язані з тим, що дотична до к3п в точці E (пряма A_1C_1) співпадає з дотичною в цій точці до кривої другого порядку (к2п) (1), яка огинає пучок прямих другого порядку

$$x_1^2 - x_0x_2 = 0. \quad (1)$$

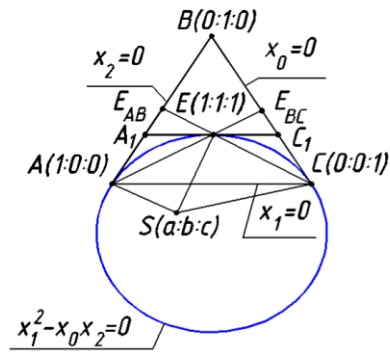

Рис.1. Пучки прямих першого та другого порядків

У [4] визначено області α^I та α^{II} розміщення точки S , які гарантують необхідну якість сегменту кЗп: відсутність у межах сегмента AEC точок розриву та перегину (рис.2).

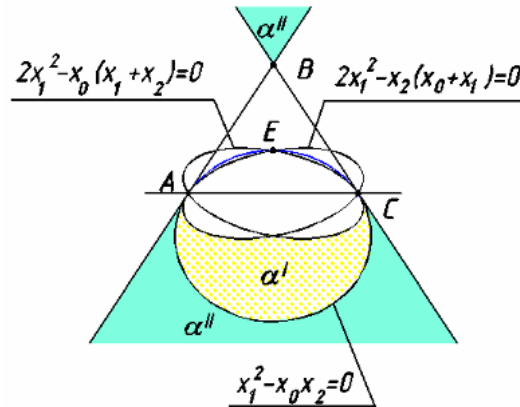

Рис.2. "Дозволені" області розташування особливої точки кЗп

Переміщення точки S у межах "дозволених" областей модифікує форму сегмента кЗп AEC таким чином:

- при наближенні точки S до кривої (1), яка є межею між областями α^I та α^{II} , сегмент дуги кЗп наближається до цієї кривої,
- переміщення точки S до координатної прямої $x_0 = 0$ ($x_2 = 0$) наближає сегмент до відповідної прямої;
- переміщення точки S від кривої (1) до точки B (в межах області α^{II}) наближає просту дугу AEC кЗп до ламаної AA_1EC_1C ;

При розташуванні точки S на зазначених межах кЗп розпадається.

- при наближенні (в межах області α^I) точки S до кривої $2x_1^2 - x_0(x_1 + x_2) = 0$ або до кривої $2x_1^2 - x_2(x_0 + x_1) = 0$ кривина відповідно в точках A або C зростає (якщо точка S належить одній з кривих, тоді точка A або C є точкою перегину кЗп; якщо точка S є точкою перетину цих кривих, тоді обидві точки – точки перегину).

Зазначимо, що форма сегмента кЗп AEC може бути змінена від дуги к2п (1) до ламаної AA_1EC_1C (рис.3).

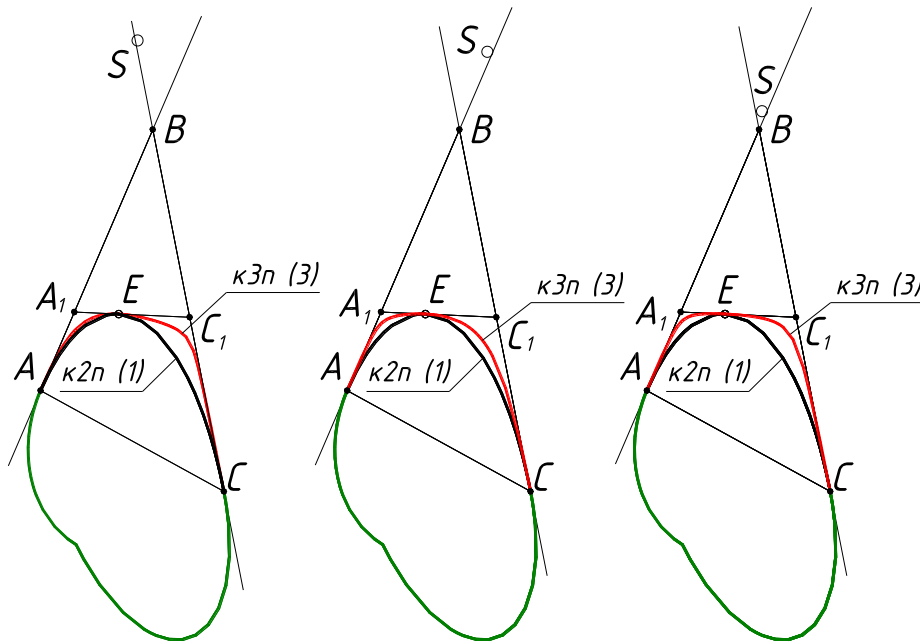

Рис. 3. Приклади кЗп

Рівняння отриманої за допомогою двох проєктивних пучків прямих кЗп в P^2 має вигляд:

$$\begin{aligned} \rho x_0 &= p + mt, \\ \rho x_1 &= bt[(b-a)t - c + b], \\ \rho x_2 &= t^2(lt + n), \end{aligned} \quad (2)$$

де $p = c(a-b)$, $m = 2b^2 - a(c+b)$, $l = a(c-b)$, $n = 2b^2 - c(a+b)$.

В A^3 рівняння кЗп (2) має вигляд:

$$r = \sum_{i=0}^2 A_i r_i x_i / \sum_{i=0}^2 A_i x_i, \quad (3)$$

де $A_0/A_1 = -BE_{AB}/AE_{AB}$, $A_1/A_2 = -CE_{BC}/BE_{BC}$, $r_0 \equiv r_A$, $r_1 \equiv r_B$, $r_2 \equiv r_C$.

Описаний спосіб моделювання сегмента кубічної кривої реалізовано в вигляді програми на мові AUTOLISP.

Зазначимо, що дослідження сегмента кЗп та програмна реалізація запропонованого алгоритму проведена при розташуванні точки E в межах ΔABC та контролюється програмою. У програмі надається можливість при заданих точках A , B та C переміщенням точки E підібрати положення дотичної до кЗп в цій точці.

Алгоритм програми представлено на рис. 4.

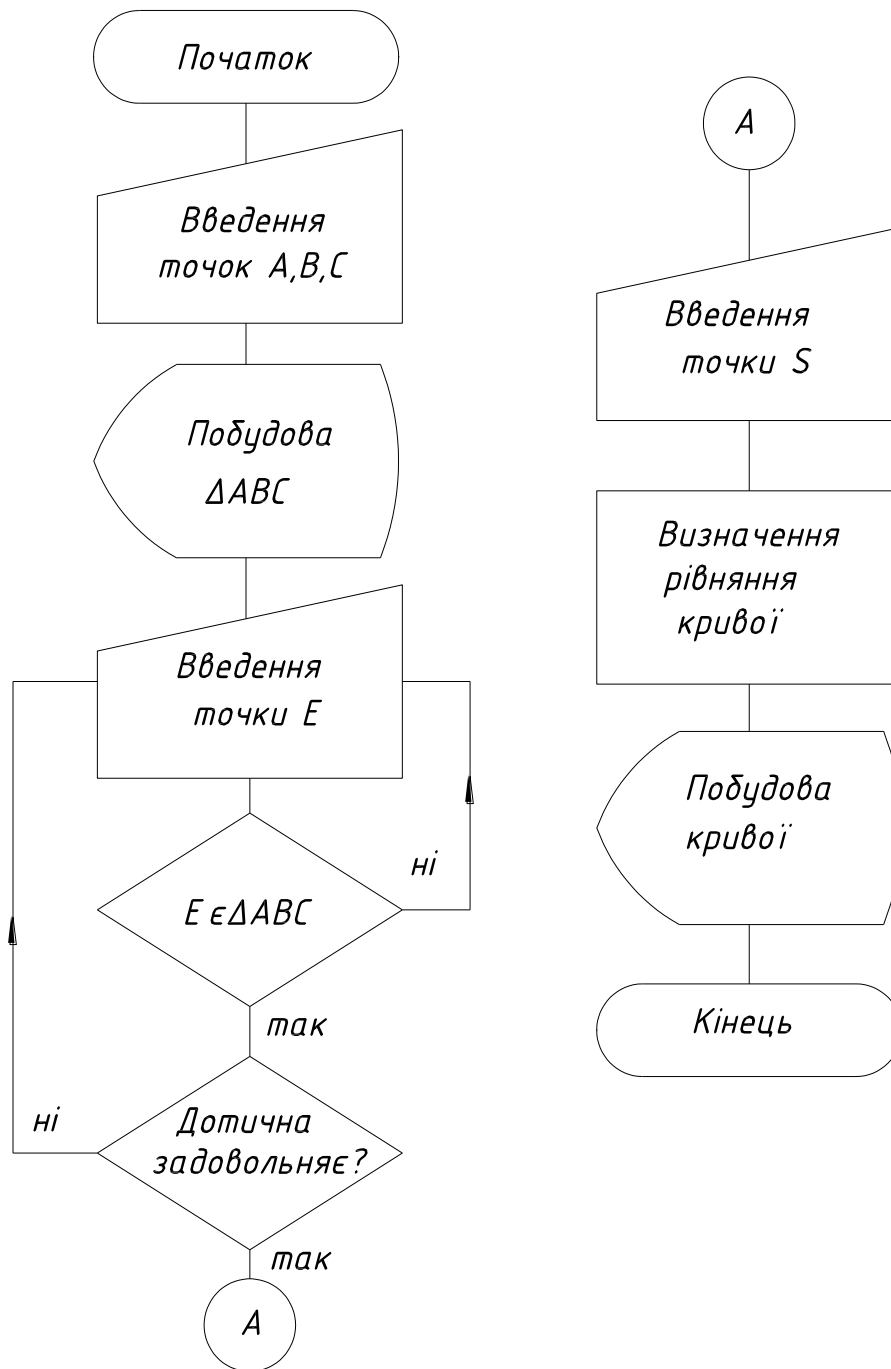

Рис. 4. Алгоритм програми побудови сегмента кЗп

Висновки. Запропоновано спосіб автоматизованого геометричного моделювання сегмента раціональної кубічної кривої з використанням вбудованої в графічний редактор AUTOCAD мови AUTOLISP.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку способів автоматизованого геометричного моделювання та модифікації плоских обводів першого та другого порядків гладкості.

Література

1. Надолинный В.А. Основы теории проективных рациональных поверхностей: автореф. на соискание учен. степени доктора техн. наук: спец: 05.01.01 / В.А. Надолинный. – М., 1989. – 30 с.
2. Фокс А. Вычислительная геометрия. Применение в проектировании и на производстве / А. Фокс, М. Пратт: [пер. с англ]. – М.: Мир, 1982. – 304 с.
3. Коваль Г.М. Об одном проективном способе конструирования кривой третьего порядка / Г.М. Коваль // Прикл. геометрия и инж. графика. – К.: Будівельник, 1987. – Вып.43. – С. 73–74.
4. Коваль Г.М. Модифікація форми кривої третього порядку переміщенням особливої точки кривої / Г.М. Коваль // Прикладна геометрія та інженерна графіка. – К.: КНУБА, 2009.– Вип. 81. – С.138–142.
5. Коваль Г.М. / Геометричне моделювання сегмента кубічної кривої з точкою перегину в середовищі AutoCAD / Г.М. Коваль // Прикладна геометрія та інженерна графіка. – Вип. 92/ – К.: КНУБА, 2016. – С. 74 – 78.

ГЕОМЕТРИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ СЕГМЕНТА ПЛОСКОЙ КУБИЧЕСКОЙ КРИВОЙ В СРЕДЕ AUTOCAD

Коваль Г.М.

В статье предложен способ автоматизированного геометрического моделирования сегмента рациональной кубической кривой плоского обвода первого порядка гладкости с использованием встроенного в AUTOCAD языка AUTOLISP.

Ключевые слова: сегмент плоской рациональной кривой, плоский обвод первого порядка гладкости.

GEOMETRIC MODELING OF SEGMENT OF A PLANE CUBE CURVE IN AUTOCAD ENVIRONMENT

Koval G.

The article proposes a method for automated geometric modeling of a segment of a rational cubic curve of a plane contour of the first order of smoothness using the AUTOLISP language built in AUTOCAD.

Key words: segment of a plane rational curve, plane contour of the first order of smoothness.